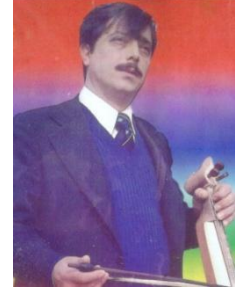

BİR TÜRKÜNÜN ANATOMİSİ – 2

C. Yunus ÖZKURT *

2. Kıbrıs Destanı

Hüseyin Köse'nin 1974 Kıbrıs Barış Harekâtını konu alan; Zafer Kokusu, Rum Muhafız Alayı, Beşparmak Dağları, Zafer Türküsü isimli çalışmaları *Kıbrıs Destanı* olarak bilinir.

Kıbrıs Destanı'nı daha iyi anlamak için, Kıbrıs'ın geçmişine kısaca değinmekte fayda vardır. İslam Tarihi içerisinde incelendiğinde; Bizans İmparatorluğu sınırları içerisinde bulunan Kıbrıs adası, Hz. Osman zamanındaki fetihler ile ilk defa 649 yılında vergiye bağlanmış, devam eden problemler nedeniyle 653 yılı ve 655 yılı seferleri sonunda Bizans yenilgiye uğratarak ada tamamen İslam halifesine bağlanmıştı. Sonraki zamanlarda adanın hâkimiyeti el değiştirmiş, 1489 yılı ile de Venediklilere geçmişti. 1517'de Yavuz Sultan Selim ile alınan Mısır toprakları sonucu Kıbrıs gündeme gelmiş, Venediklilerin Memlûklülere ödedikleri vergi devam ettirilmişti. Ancak Kanuni zamanında bu vergi problem olmuş, ayrıca Venedikliler hacca giden yolcu gemilerine saldırmış (gerek Mekke'ye giden Müslüman gemilerine, gerek Kudüs'e giden Hristiyan ve Yahudi gemilerine), adadaki halka zulmeder hale gelmişti. Kıbrıslı Ortodokslar bile Osmanlı'dan yardım istemişti. Ayrıca Kıbrıs çok stratejik bir yerde olup Kıbrıs üzerinden Osmanlı tehdit edilebiliyordu. Bu problemlerin artması üzerine II. Selim zamanında 1571 yılında Lala Mustafa Paşa komutasında adaya sefer düzenlenir ve ada tamamen Osmanlı İmparatorluğu'na bağlanır. Adanın bu konumu, 1878 yılına kadar devam eder. İngilizler; 93 harbi olarak bilinen Osmanlı-Rus savaşından faydalanarak, Akdeniz'deki çıkarlarını korumak amacıyla, Osmanlı'nın toprak bütünlüğünü korumak şartıyla 1878'de imzalanan Kıbrıs Konvansiyonu antlaşması ile Kıbrıs'ı Osmanlı'dan kiraladı. Buna göre mülkiyeti Osmanlı'ya, idaresi İngiltere'ye ait olan yeni bir durum oluştu.¹ Birinci dünya savaşı sonrasında da Lozan Antlaşması ile Türkiye ada üzerindeki mülkiyet hakkını kaybetmiş oldu. Adada Türk ve Rum varlığı devam ederken, zaman zaman taraflar arasında bazı sorunlar da yaşanarak 1950 yılına kadar gelinmiş oldu.

1950 yılında Enosis projesi kapsamında, Türk tarafının boykot ettiği bir referandum ile tüm Kıbrıs Yunanistan'a bağlanacaktır. Bu proje Yunan Megali Idea'ya bağlı bir alt proje olup buna göre Kıbrıs Adası, tamamen Yunanistan'a ait olacaktır. Adadaki Türkler ise ya asimile edilecek ya da katledilerek azınlık hale getirilecekti. Bunun sonucunda adadaki Enosis isteyen Kıbrıslı Rumlar tarafından 1955 yılında EOKA-B adlı bir örgüt kuruldu. Bu örgüt İngiltere kuvvetleri ile Türk kuvvetlerini adadan çıkarmak için aynı yıl silahlı eylemlere de başlayarak terör örgütü haline dönüştü, soydaş katliamı yapmaya başladı. Örgüt aynı zamanda

*Karadeniz Teknik Üniversitesi - Beşikdüzü Meslek Yüksekokulu Öğretim Görevlisi. (Acısu Köyü Kalkındırma ve Kültür Derneği Üyesi - cyunusozkurt@hotmail.com. 20.07.2015, Akçaabat – Trabzon)

¹ Sonrasında İngilizler adadan hiç çıkmadı. Bugün dahi Güney Kıbrıs Rum kesiminde birden fazla İngiliz üssü ve toprağı vardır.

Yunan hükümeti tarafından desteklenen ve Yunanlı subayların yönetimindeki Rum Milli Muhafız Ordusu ile birlikte hareket ediyordu. Böylece Türk tarafı ile Enosis isteyen Rumlar arasında sık sık çatışmalar oldu. Türkiye ve İngiltere arasında da bu duruma bir çözüm bulunması ile ilgili görüşmeler sürüyordu. Bu amaçla 1959 yılında Türkiye başbakanı Adnan Menderes, Kıbrıs Cumhuriyeti'nin kuruluşu amacıyla yanındaki heyet ile Londra Antlaşması için İngiltere'ye giderken uçağı Londra yakınlarında düştü. Adnan Menderes ile yanındaki bazı kişiler kazadan yaralı kurtulurken, bazı devlet görevlileri – gazeteciler – uçak personeli gibi kişilerden ölenler oldu.² Yine de Adnan Menderes, Londra Antlaşması'nı İngiltere'de hasta yatağında imzaladı ve bunun sonucunda 16 Ağustos 1960'da bağımsız Kıbrıs Cumhuriyeti kuruldu. Buna göre; Kıbrıs Cumhuriyeti Yunanistan – İngiltere ve Türkiye'nin garantörlüğü altında bulunacak, mecliste Türk ve Rum tarafları birlikte belirli oranlarda temsil edilecek, yeni bir anayasaları olacak, uyum içerisinde yaşanacaktı. Bu antlaşma ile bir süreliğine soydaş katliamı durmuştu. Ancak İlerleyen zaman içerisinde Enosis isteyenler rahat durmamış, antlaşmaya rağmen bazı Türk yerleşim yerleri üzerinde 1963 ve 1967'de tekrar katliam yapmaya başlamışlar ancak Türkiye'nin müdahalede bulunma girişimleri sonucunda durmak zorunda kalmışlardı. 1974 yılına gelindiğinde söz konusu Yunan örgütleri, 15 Temmuz 1974 tarihinde Kıbrıs Cumhurbaşkanı Makarios'a karşı darbe yapmış ve hemen sonrasında soydaşlarımız üzerinde zulüm ve sistematik soykırım uygulamaya tekrar başlamıştı. Öte yandan adanın kontrolünün tamamen Yunanlılara geçmesi, stratejik açıdan Türkiye tarafından istenmiyordu. Yaşanan bu durumlar ile ilgili Birleşmiş Milletler'in de herhangi bir girişim yapmamasına karşın Türkiye artık sessiz kalmamış ve 20 Temmuz 1974 tarihinde başlatılan ilk operasyon ile adaya girilmiş ve 16 Ağustos 1974'te Türk birliklerinin Magosa, Lefkoşa ve Lefke hattını kontrol altına almasıyla sonuçlanan Kıbrıs Barış Harekâtı ile oradaki soydaşlarımız bu zulümden kurtarılmıştır. Bu harekât esnasında dahi Rumlar geri çekilirken pek çok soydaşımızı katletmiştir. Birçok yerleşim yerini tahrip etmişlerdir.

Bu harekât iki aşamalı olarak gerçekleşmiştir. Birinci harekât kararı, dönemin hükümet koalisyon ortağı ve başbakan vekili Necmettin Erbakan tarafından aldırılmıştı. Bu harekât üzerine 22 Temmuz 1974'te Birleşmiş Milletler nezdinde ateşkes yapılmış, Kıbrıs'ta darbe yapan cunta hükümeti devrilmiş, adanın yerleşim durumu, Türk ve Rum tarafında alınan esirlerin takas edilmesi ve diğer hususlar ile ilgili karşılıklı görüşmeler başlatılmıştır.

Ancak herhangi bir sonuç alınamayınca diğer koalisyon ortağı ve başbakan Bülent Ecevit tarafından 13 Ağustos 1974'te meşhur: “*Ayşe tatile çıksın.*” parolası ile ikinci harekât başlatılmış ve 16 Ağustos'ta Lefke-Lefkoşa-Magosa arasındaki bugünkü Türk sınırları çizilmiş oldu.³

² Söz konusu kazaya yönelik sabotaj olduğu ile ilgili iddialar bugün dahi dile getirilmektedir. Zira Adnan Menderes, yürüttüğü politikalar ve bazı söylemleri nedeniyle İngiltere tarafından desteklenmiyordu. Hatta yurt dışı açılımları ve Bağdat Paketi nedeniyle tamamen istenmeyen adam olmuştu. Nitekim 1960 darbesi ile bu isteklerini Türkiye'deki işbirlikçilerine yaptırmışlardı. Asılsız iddialar ile üç büyük devlet adamı, zamanın Türkiye askeri cuntası tarafından idam edildi. Ciddi bir araştırma yapıldığında bunun böyle olduğu görülecektir.

³ Bu harekât sonrası 1975 yılında Kıbrıs Türk Federe Devleti, 15 Kasım 1983'te ise Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti kurulmuştur. Böylece Kıbrıs'ta Rum kesimi devleti ayrı, Türk tarafı devleti ayrı iki tane devlet ortaya çıkmıştır.

Türk ordusunun bu zaferi bütün ülkede sevgi ve övgü gösterileriyle karşılandı. Kıbrıs zaferi ve Türk ordusu türkülerle, destanlarla anıldı. Koryanalı Hüseyin de bir sanatçı duyarlılığıyla Kıbrıs zaferi üstüne güzel türküler kurup söylemiş, kasetlerine dahi aktarmıştır.

Aşağıda bu destan içerisinde geçen bazı sözlere yer verilmiştir.⁴

Zafer Kokusu⁵

Olmadı alamadım,
Buranın havasını.
Biraz tarif edeyim,
Kıbrıs'ın davasını.

Şanlı Türk askerleri,
Yürüyü sıra sıra,
20 Temmuz sabahı,
Ayak bastı Kıbrıs'a.

Yerleri titretiyi,
Türk erinin ayağı.
Orada dalgalansın,
Şanlı Türk'un bayrağı.

Beşparmak Dağlarında⁶

Beş parmak dağlarında,
Gece gündüz bekledük.
Sanki Türk tarihine,
Bi sayfacuk ekledük.

Bi kurşun atacağım,
Şu karşıdaki taş.
Dünyalarda var olsun,
Bizim Ecevit Paşa.⁷

Kıbrıs'ın ortasında,
Yansın ışıklar yansın.
O güzel adamuza,
Yunanlı yandan baksın.

Rum Muhafız Alayı

Rum Muhafız Alayı,
Karişti kana, sele,
Yarım saat içinde,
Kıbrıs'ı aldık ele.
Karadeniz suları,
Yıkar dağları yıkar.
Kahraman komutanlar,
Türk milletinden çıkar.

Türk'ler çıktı Kıbrıs'a,
Türk bayrağını dikti.
Rum Muhafız Alayı,
Teslim bayrağı çekti.

Uçar mavi göklerde,
Türkiye'nin jetleri.
Emir aldı Mehmetçuk,
Zafersız dönmez geri.

Burunlarına esti,
Sakarya'nın kokusu.⁹
Yüreklere endi,
Mehmetçüğün korkusu.

Türk ordusu coşarsa,
Dünya çıkamaz başa.
Dinlenme kampı oldu,
Mehmetçüğe Lefkoşa.

Zafer Türküsü

Endirdim kayuğumi,
İşte göründü Rize.
Kıbrıs'ın davasını,
Verin Karadeniz'e.

Hem çaldı hem soyledi,
Koryanalı Hüseyin.
Daha büyük zaferi,
Siz Ege'de bekleyin.⁸

Lefkoşa'nın içinde,
Yaya gezerim yaya.
Türk'un insanlığı,
Biz tanittuk dünyaya.

Ancak bugün mevcut olan bazı uluslararası antlaşmalar nedeniyle Türkiye işgalcilikle suçlanmış, Kıbrıs Harekâtı nedeniyle Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nde bazı Rumlar tarafından açılan taşınmaz mallarına el konulması ile ilgili davalar sonucu Türkiye tazminata mahkûm edilmiştir. Bu tazminatlardan bir kısmı 2003 yılında ödenmek zorunda kalındı. Bazıları ödenmedi ancak ödenmek zorunda kalınacağı ifade edilmektedir. Buna karşın Türk tarafının da AİHM'ye benzer başvuruları oldu ancak, iç hukuk yolları tüketilmediği gerekçesi ile reddedildi. Görüldüğü üzere Rum kesimi dersine ciddi çalışırken, Türk kesimi aynı ciddiyeti gösterememiştir.

Daha detaylı bilgi için :

- <http://muharipgaziler.org.tr/kibris-baris-harekati/>
- http://www.kizilay.org.tr/Upload/Dokuman/Dosya/00191283_kizilay-belgeleri-isiginda-kibris-baris-harekati-1974-profdr.pdf
- https://tr.wikipedia.org/wiki/K%C4%B1br%C4%B1s_Harek%C3%A2t%C4%B1

⁴ Okuma yönü; sol sütun – orta sütun – sağ sütun şeklindedir.

⁵ Bu sayfadaki sözler Gedikoğlu'nun özel arşivinden izinle alınmıştır.

⁶ Beşparmak Dağları, Kıbrıs adasının kuzeyinde yer alan sıradağların adıdır.

⁷ Bu harekât sonrasında halk Bülent Ecevit'i "Kıbrıs Fatihi, dünyaya kafa tutan adam, cesur lider!" olarak görüyordu. Zira uzun bir zamandır Kıbrıs'ta kan dökülüyor, dünya buna seyirci kalıyordu. Şimdi ise Türkiye'de tüm siyasi iç çekişmeler bir yana bırakılmış, topyekûn birlik olunmuş, Türk'ün gücü Ecevit liderliğinde tüm dünyaya gösterilmişti. Hüseyin Köse de bu coşkuyu yaşamış ve türkü sözlerine bu şekilde aktarmıştır. Ancak bu konudaki tarihi gerçekler ve bir kısım hatıralar gün yüzüne çıktıkça Necmettin Erbakan'ın da bu övgüleri hak ettiği anlaşılmaktadır. Bugün her iki devlet büyüğü de vefat etmiştir. Kendilerini rahmetle anıyoruz.

⁸ O zaman oluşturulan siyasi havaya göre; Türkiye Kıbrıs'a müdahale ederse Yunanistan da Türkiye'ye saldırarak ve böylece savaş çıkacaktı. Bu nedenle Kıbrıs harekâtından daha büyük olan bir harekâtın Ege Denizi'nde de olabileceğini ima ediyor.

⁹ Kurtuluş Savaşı esnasında 1921 yılında Yunan birlikleri ile yapılan Sakarya Meydan Muharebesi'ni kast ediyor. Zira bu muharebede Yunan birliklerinin Ankara'ya olan taarruzları durdurulmuştur.

Beşparmak Dağları¹⁰

Beşparmak dağlarında,
Yunanlılar kaçıyor.
Peşinde Türk ordusu,
Her an ölüm saçıyor da,
Her an ölüm saçıyor.

Bu zirve savaşını de,
Çok zamandır bekledik.
Temiz Türk tarihine,
Bi sayfacık ekledik da,
Bi sayfacık ekledik.

Hem çaldı hem söyledi,
Koryanali Hüseyin.
Daha büyük zaferi,
Siz Ege'den bekleyin de,
Siz Ege'den bekleyin.

Yunanlının mevzisi,
Temelinden söküldü.
Atina itlerinin,
Boyunları büküldi.

Bi kurşun atacağım,
Şu karşıdaki dağa.
Dünyalarda var olsun,
Bizim Ecevit paşa da,
Bizim Ecevit paşa.

Ha böyle söyleyirim,
Akar gözümünden yaşlar.
Ben fena mı deyirim,
Sevgili vatandaşlar.

Osmanlinin ocağı,
Baki kalmıştır sönmez.
Zavallı Makariyos,¹¹
Lefkoşasına dönmez de,
Lefkoşasına dönmez.

Beşparmak dağlarından,
Gümüş akıyor gümüş.
Ata sözümüz vardır,
Yenilen doymaz imiş de
Yenilen doymaz imiş.¹²

Lefkoşa'nın içinde,
Yaya gezerim yaya.
Türkün insanlığını da,
Biz tanıttık dünyaya da,
Biz tanıttık dünyaya.

Yunan esirlerini,
Yolladık Ankara'ya.
Türkün haklı gücünü,
Biz duyurduk dünyaya da,
Biz duyurduk dünyaya.

Altıncı filo orda,¹³
Aldı Yunani tava.¹⁴
Zafer hakkımız bizim,
Yunanlı aldı hava da,
Yunanlı aldı hava.

(Yazı dizimiz devam edecektir...)

¹⁰ Okuma yönü; sol sütun, orta sütun, sağ sütun şeklindedir. Bu sözler, Hasan Köse'den izinle alınmıştır. Bu sözler içerisinde, yukarıda geçen bazı sözler de vardır. Bunun sebebi, farklı kasetler üzerinden yazıya dökülmüş olmalarıdır. Hüseyin Köse farklı kasetlerinde kendi söylediği birçok türküden farklı alıntılar ile yeni bir karma yaparak çalıp söyleme özelliği de göstermektedir.

¹¹ Makarios. Dönemin darbe öncesine ait Kıbrıs Cumhurbaşkanı. Kendisine karşı darbe yapıldığında adayı terk etmiştir. Darbe yapılmasının sebebi, Enosis projesine karşı gevşek davranmakla suçlanmasıdır. Ancak Türkiye'nin müdahalesi sonucu Rumların Enosis projesi de gerçekleşmemiştir. Dikkat edilirse Kıbrıs'ta 1955, 1963 ve 1974 yıllarında yaşananlar, yıllar önce Kurtuluş Savaşı esnasında Doğu Anadolu'da meydana gelen Ermeni olayları ve Doğu Karadeniz'de meydana gelen Pontus olayları ile ne kadar benzemektedir. Görüleceği üzere bu zihniyet halen aktiftir ve fırsat kollamaktadır.

¹² Yunanlıların Türkler karşısında defalarca yenilmesini ifade ediyor.

¹³ ABD 6. Filosu. Bu filo, Kıbrıs nedeniyle Yunanistan'ın Türkiye'ye saldırması ihtimaline binaen ABD tarafından Akdeniz'de bekletilmiştir. ABD, Türkiye'den dolayı Türkiye ile Yunanistan arasındaki meseleyi uzaktan izlemek zorunda kalmıştır. Çünkü Türkiye ile arasının bozulmasını istemiyordu. Ancak harekât sonrasında gelişen diğer olayların da etkisi ile ABD 5 Şubat 1975 yılında Türkiye'ye ambargo uygulamaya başlamıştır. Bu ambargo 3 yıl sürmüş, Türkiye'nin karşı hamleleri sonunda 26 Eylül 1978 yılında kaldırılmak zorunda kalmıştır.

¹⁴ Tav, tava gelmek: ikna olmak, kanmak, yumuşamak, yola gelmek anlamlarına gelir.